

FRÁSÖGN

af 43. fundi þingmannanefndar EES í Strassborg 17. desember 2014

Fundur þingmannanefndar EES fór fram í Evrópuþinginu í Strassborg. Evrópuþingmaðurinn Jörn Dohrmann og norski þingmaðurinn Svein Roald Hansen stýrðu fundinum. Helstu dagskrármál hans voru þróun og framkvæmd EES-samningsins og stefna ESB í orku- og loftslagsmálum fram til ársins 2030. Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefnda EFTA og EES sóttu fundinn Guðlaugur Þór Þórðarson, formaður, Árni Páll Árnason, Katrín Jakobsdóttir, Vilhjálmur Bjarnason og Willum Þór Þórsson, auk Stígs Stefánssonar ritara.

Á fundinum var fulltrúum stofnana ESB og EFTA að venju boðið að hafa framsögur í umræðum um þróun og framkvæmd EES-samningsins. Jafnframt var lögð fram skýrsla þingmannanefndarinnar um skýrslu sameiginlegu EES-nefndarinnar um framkvæmd EES-samningsins 2013. Til máls tóku Jacobo Martino fyrir hönd formennsku ESB í EES-ráðinu og Kurt Jäger fyrir hönd EFTA og Gianluca Grippa fyrir hönd ESB í sameiginlegu EES-nefndinni, og Oda Helen Sletnes, forseti Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA).

Í umfjöllun þeirra komu m.a. fram áhyggjur af töfum á innleiðingu EES-gerða í EFTA/EES-ríkjunum og lúta þær að tvennu, annars vegar töfum á upptöku gerða í EES-samninginn og hins vegar töfum á innleiðingu þeirra í EES/EFTA-ríkjunum eftir að þær hafa verið teknar upp í samninginn. Forgangsmál er að fækka gerðum sem bíða upptöku í EES-samninginn en þær eru nú yfir 450 talsins og minnka jafnframt svonefndan innleiðingarhalla EES/EFTA-ríkjanna sem mælir hversu hratt ríkin innleiða þær gerðir sem þegar hafa verið teknar upp í EES-samninginn. Átak er í gangi til að hraða upptöku gerða í EES-samninginn sem skilað hefði nokkrum árangri og vonir eru bundnar við að nýtt og endurskoðað verklag skrifstofu EFTA sem tekið var upp í október sl. verði til frekari bóta.

Þá var lögð áhersla á að fylgja á eftir samkomulagi um upptöku gerða um evrópskar eftirlitsstofnanir á fjármálamarkaði í EES-samninginn sem náðist á fundi fjármálaráðherra EES/EFTA-ríkjanna og ESB í október sl. og byggist á tveggja stöða kerfi EES-samningsins. Felur það í sér að allar bindandi ákvarðanir gagnvart EES/EFTA-ríkjunum þremur, Íslandi, Noregi og Liechtenstein, verða teknar af ESA og að hægt verði að bera þær undir EFTA-dómstólinn. Vonast er til þess að hægt verði að leggja fram nauðsynleg lagafrumvörp á þjóðþingum EES/EFTA-ríkjanna næsta vor.

Fjallað var um yfirstandandi viðræður ESB og EFTA um þróunarstyrki EFTA (e. EFTA Financial Mechanism) fyrir tímabilið 2014-2019. Með þróunarsjóðunum leggja EES/EFTA-ríkin sitt af mörkum til að koma á jöfnuði og styðja félagslega þróun innan nýrra aðildarríkja ESB. Jäger, fulltrúi formennsku EFTA í sameiginlegu EES-nefndinni, sagði þær tillögur sem EFTA hefði lagt fram raunhæfar og sanngjarnar en of mikillar hækkunar væri krafist af hálfu framkvæmdastjórnar ESB.

Þá kom fram að af hálfu EES/EFTA-ríkjanna er fylgst náið með yfirstandandi fríverslunarviðræðum ESB og Bandaríkjanna (e. Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP) og fjallað um áhrif mögulegs TTIP-samnings á EES. Breytingar á markaðsaðgangi annars vegar og samræming á regluverki eða viðurkenningu staðla hins vegar mun óhjákvæmilega hafa áhrif á EES/EFTA-ríkin og markaði þeirra sem aðila að innri markaði ESB.

Grippa, fulltrúi utanríkisþjónustu ESB, lagði áherslu á að yfir 450 gerðir biðu upptöku í EES-samninginn sem væri of mikið þó að einhver fækkun hefði átt sér stað á undanförunum mánuðum. Þá sagði hann of algengt að EES/EFTA-ríkin fari fram yfir þann 6 mánaða frest sem þau hafa til að innleiða gerðir sem teknar eru upp í EES-samninginn með svokölluðum stjórnskipulegum fyrirvara og kalla á lagabreytingar í ríkjunum. Hvað Ísland varðar hvatti

Grippa til þess að vinnu við afnám fjármagnshafta yrði flýtt enda væri frjálst flæði fjármagns einn fjögurra hornsteina innri markaðarins ásamt frjálsri för fólks, vöru og þjónustu. Þá gagnrýndi Grippa háa tolla á ostum í Noregi og hvatti til að viðræðum Íslands og ESB um verslun með kjötafurðir yrði hraðað.

Þá var lögð fram á fundinum sérstök skýrsla um orku- og loftslagsmál fram til ársins 2030. Framsögumenn hennar voru Vilhjálmur Bjarnason og Evrópuþingmaðurinn Tibor Szanyi. Sá síðarnefndi lagði í framsögu sinni áherslu á að samkvæmt stefnu ESB skyldi losun gróðurhúsalofttegunda vera 40% minni árið 2030 en var árið 1990. Þá skal hlutur endurnýjanlegrar orku í orkubúskap ESB ná 27% fyrir 2030. Tryggja yrði orkuöryggi með því að fjölga erlendum birgjum annars vegar og auka orkuframleiðslu hins vegar. Í framsöguræðu sinni lagði Vilhjálmur áherslu á árangur Íslands hvað varðar nýtingu endurnýjanlegrar orku en yfir 80% af orkunýtingu stafar frá endurnýjanlegum orkugjöfum, vatnsafla og jarðvarma. Stærsti hluti endurnýjanlegrar orku í ESB er framleiddur af vatnsaflsvirkjunum en mestur vöxtur hefur þó verið á sviði vind- og sólarorku á síðustu árum. Einungis um 1% af orkuframleiðslu ESB byggist á jarðvarma og hvatti Vilhjálmur til þess að sjónum yrði beint að jarðvarma í auknum mæli enda væru þar miklir möguleikar. Íslensk sérþekking á sviði jarðvarmavirkjunar hefur þegar verið flutt út til Evrópu, m.a. Ungverjalands, Rúmeníu og Portúgal. Þá lagði Vilhjálmur áherslu á nauðsyn þess að fjölga erlendum orkubirgjum til að Evrópa verði minna háð Rússlandi. Hann benti jafnframt á að orkuframleiðsla ESB hefur minnkað á síðustu árum og velti upp hvernig mætti auka hana, sér í lagi þegar aðildarríki sambandsins eru jafn klofin í afstöðu til kjarnorku og raun ber vitni. Í umræðunni sem á eftir fylgdi lagði Katrín Jakobsdóttir áherslu á að nægu fjármagni væri varið til rannsókna á sviði orkumála svo ná mætti markmiðum 2030 stefnunnar. Guðlaugur Þór Þórðarson var svartsýnn á aukið orkuöryggi og orkuframleiðslu innan ESB nema kjarnorka væri nýtt í auknum mæli en þar þyrfti viðhorfsbreytingu til í Þýskalandi og víðar.

Þingmannanefnd EES samþykkti tvær ályktanir á 43. fundi sínum, annars vegar um framkvæmd EES-samningsins og hins vegar um stefnu ESB í orku- og loftslagsmálum. Næsti fundur nefndarinnar fer fram í Noregi í mars og þar verður m.a. fjallað um yfirstandandi fríverslunarviðræður ESB og Bandaríkjanna, TTIP. Ályktanirnar og frekari upplýsingar er að finna á vefsíðunni www.efta.int.